

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра судової медицини, медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

Освітній компонент вибірковий

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 223 «Медсестринство»

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 1

Затверджено на засіданні
кафедри судової медицини, медичного
правознавства ім. засл. проф. М.С.Бокаріуса

Протокол № 11 від 30 червня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____

Дунаєв О.В.

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем хірургічного профіля

Протокол № 11 від 30 червня 2022 р.

Голова

_____

Сипливий В.О.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСА

1. Дунаєв Олександр Віталійович – завідувач кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, доктор медичних наук, професор

2. Капустник Володимир Валерійович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, доктор юридичних наук, доцент

3. Кривенко Олександр Іванович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент

4. Леонт'єв Павло Олександрович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, кандидат медичних наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Капустник Володимир Валерійович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, доктор юридичних наук, доцент

Кривенко Олександр Іванович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент

Телефон: (096) 220-80-80

E-mail: oi.kryvenko@kntmu.edu.ua

Локація: м. Харків, вул. Трінклера, 6, 3 поверх, кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Очні консультації: час і місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: локація (Google Meet) та час проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Професійні інтереси викладача: судова експертиза, криміналістика, оперативно-розшукова діяльність, правознавство, медичне право України, законодавче забезпечення медичної діяльності, правові засади адміністративного управління.

<https://distance.kntmu.edu.ua/course/view.php?id=4455>

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Основи правознавства» складено відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) та освітньо-професійної програми «Сестринська справа» (далі – ОПП) як складову методологічного забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство».

Опис освітнього компонента (анотація). Освітній компонент (далі ОК) «Основи правознавства» спрямований сформувати правовий світогляд майбутніх фахівців у галузі медицини з напрямом на сестринську справу, створити систему правових уявлень, переконань та навиків правомірної поведінки у професійній медичній діяльності, збагатити теоретичні уявлення про поняття і категорії, які використовує правова наука. ОК має на меті не лише надати необхідні знання, а й навчити правильно використовувати правові норми при виконанні відповідних ролей у суспільстві – як у професійній медичній діяльності, так і в соціумі та особистому житті. Адже сьогодні однією з найважливіших проблем у правовій галузі є низький рівень правової культури, що призводить до негативних наслідків у нашому суспільстві. Саме тому, особливо в сучасних умовах, вивчення здобувачами вищої освіти зазначеного предмету набуває особливого значення, сприяє опануванню загальноцивілізаційними цінностями, формуванню необхідного рівня правової та політичної культури, виробленню навиків електоральної поведінки, оволодінню механізмами свідомої реалізації себе у правовому та політичному житті та ознайомлення з основами юридичних взаємин «медичний працівник – пацієнт», «медичний заклад – пацієнт», «медичний працівник – держава», «медичний заклад – держава».

Предметом вивчення освітнього компонента є основи правознавства.

Міждисциплінарні зв'язки: Освітній компонент «Основи правознавства» є необхідною складовою формування особистості медичного працівника у вищій медичній школі. Вивчення освітнього компоненту пов'язане зі знаннями таких соціально-гуманітарних і природничо-наукових освітніх компонентів - історія і культура України; основи філософських знань; безпека життєдіяльності та основи біоетики; основи медсестринства; медсестринська етика та деонтологія; фармакологія та медична рецептура; медична та соціальна реабілітація; економіка охорони здоров'я; маркетинг медичних послуг; менеджмент та лідерство в медсестринстві; охорона праці в галузі; політологія тощо).

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Основи правознавства» передбачає попереднє опанування таких освітніх компонентів: «Історія і культура України», «Медсестринська етика та деонтологія» та ін.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента «Основи правознавства» мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів, і для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / шостий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій.

Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE:
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4455>

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1 Мета освітнього компонента «Основи правознавства» полягає у сприянні як найглибшому засвоєнню слухачами базових знань з загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, розгляду основних понять юриспруденції. У межах ОК простежується історія розвитку української державності, розглядаються проблеми розбудови демократичної, правової держави в Україні; охоплюються такі важливі й актуальні питання як законність і правопорядок, правопорушення і юридична відповідальність, правова дисципліна і правова культура; також розкриваються основи окремих галузей права України та найважливіші нормативно-правові акти, вивчається зміст Конституції України, її ключових положень щодо закріплення державного та суспільного ладу України, забезпечення прав людини.

1.2 Основні завдання опанування освітнього компонента:

- вироблення навиків електоральної поведінки;
- збагачення теоретичних уявлень про поняття та категорії, які використовує правова наука;
- навчитися правильно використовувати правові норми при виконанні відповідних ролей у суспільстві – як у наступній професійній діяльності, так і в особистому житті;
- опанування загально-цивілізаційних цінностей;
- створення системи правових уявлень і переконань правомірної поведінки;
- формування необхідного рівня правової та політичної культури;
- формування правового світогляду майбутніх фахівців.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент.

1.3.1 Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування здобувачами вищої освіти наступних **компетентностей**:

інтегральні: здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички задля розв'язання складних задач під час професійної діяльності усфері охорони здоров'я, а також в освітньому процесі;

загальні:

ЗК 01 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

ФК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

ФК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

ФК 16. Здатність організувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

1.3.2 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю.

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію.

1.3.3 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** відповідальності; працювати індивідуально й в команді, управляти своїм часом і ресурсами, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2 ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		очна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90		Курс: 1-й
	Семестр -й	
	Лекції 20 год.	
Розподіл годин: аудиторних – 40 годин, самостійна робота здобувачів вищої освіти – 50 годин	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	Практичні, семінарські 20 год.
	ОПП «Сестринська справа»	Самостійна робота 50 год.
		Вид контролю: залік

2.1 Опис освітнього компонента

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Основи загальної теорії держави та права	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація

2	Конституційне право – провідна галузь права України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
3	Народовладдя: поняття і форми прояву	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
4	Основи правового статусу людини та громадянина в Україні	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
5	Правоохоронні та правозахисні органи в Україні	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
6	Основи адміністративного права України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
7	Основи цивільного права України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
8	Основи сімейного права України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
9	Основи трудового права України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
10	Основи кримінального права та процесу України	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
Всього лекційних годин		20	

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи конституційного процесуального права	2	Розповідь-пояснення, презентація, моделювання процесів і ситуацій, індивідуальні (групові) творчі роботи, кейс-метод, вирішення ситуаційних і практичних завдань	Усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами
2	Формування і розвиток державно-правової думки в Україні	2		
3	Місце і роль держави в політичній системі суспільства	2		
4	Держава, право та громадянин	2		
5	Основи адміністративного права України	2		
6	Основи фінансового і податкового права України	2		
7	Основи цивільного права України	2		
8	Основи сімейного права України	2		
9	Основи трудового права України	2		
10	Основи кримінального права та процесу України	2		
Всього годин практичних занять		20		

2.2.4 Лабораторні заняття – не передбачені.

2.2.5 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи загальної теорії держави і права	6	Робота з текстом, конспектування, індивідуальні (групові) творчі ситуаційні й практичні завдання	Тестовий контроль, само-контроль, презентація та захист результатів виконання творчих індивідуальних (групових) ситуаційних і практичних завдань
2	Конституційне право – провідна галузь права України	2		
3	Основи конституційного процесуального права	2		
4	Формування і розвиток державно-правової думки в Україні	2		
5	Місце і роль держави в політичній системі суспільства	2		
6	Народовладдя: поняття і форми прояву	2		
7	Правова свідомість і правова культура	2		
8	Реалізація та тлумачення норм права	2		
9	Засади територіального устрою та місцевого самоврядування	2		
10	Правова і правомірна поведінка	2		
11	Правові стимули і обмеження	2		
12	Держава, право та громадянин	2		
13	Основи правового статусу людини та громадянина в Україні	2		
14	Правоохоронні та правозахисні органи в Україні	4		
15	Основи адміністративного права України	4		
16	Основи фінансового і податкового права України	4		
17	Основи цивільного права України	4		
18	Основи сімейного права України	2		
19	Основи трудового права України	2		
20	Основи кримінального права та процесу України	2		
Всього годин самостійної		50		

роботи здобувачів вищої освіти:			
---------------------------------	--	--	--

Види контролю:

Поточний: усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами, презентація результатів роботи в малих групах.

Проміжний: захист результатів виконання індивідуального завдання.

Додатковий: публічна презентація наукового продукту (тези, стаття...).

Підсумковий: залік.

3

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (наказ ректора ХНМУ № 181 від 21.08.2021 р.).

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння ними кожної теми освітнього компонента і виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконане ІЗ. Перерахунок середньої оцінки за ПНД у багатобальну шкалу, для освітніх компонентів, що завершуються заліком (табл. 2).

Таблиця 2 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128

4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Формою підсумкового контролю міри опанування змісту освітнього компоненту є залік, який проводиться викладачем академічної групи відповідно розкладу (на останньому занятті). Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «залік» передбачається врахування загальної оцінки компоненту (ЗОК).

Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне оцінок за всі семестри вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 2, автоматично в рамках функціоналу електронного журналу АСУ. ЗОК перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 3 від 120 до 200 балів та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Таблиця 3 - Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 4-бальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2 Питання до заліку:

1. Основні теорії виникнення держави і права.
2. Поняття та сутність держави.
3. Органи держави.
4. Функції та форми держави.
5. Поняття та елементи механізму держави.
6. Правова держава. Основні права людини.

7. Поняття й ознаки права.
8. Поняття й структура норм права.
9. Правотворчість, форми (джерела) права.
10. Система права.
11. Система законодавства.
12. Правовідносини: загальна характеристика.
13. Реалізація норм права: поняття і форми.
14. Правомірна поведінка і правопорушення.
15. Юридична відповідальність.
16. Поняття, предмет, метод конституційного права.
17. Система конституційного права України.
18. Джерела конституційного права.
19. Конституція України — основний закон держави і суспільства.
20. Поняття та юридична природа конституції.
21. Соціально-політична суть конституції.
22. Форма конституції.
23. Конституційний статус людини і громадянина.
24. Система прав і свобод людини і громадянина.
25. Політичні права і свободи.
26. Інститут громадянства України.
27. Виборче право, виборчі системи і референдуми в Україні.
28. Основи організації діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування.
29. Функції та повноваження Президента України.
30. Повноваження Кабінету Міністрів України.
31. Поняття правоохоронної діяльності та види правоохоронних органів.
32. Поняття правосуддя і судової системи України.
33. Поняття правозахисної діяльності.
34. Поняття, предмет, цілі та джерела адміністративного права.
35. Суб'єкти адміністративного права.
36. Правовий статус державних службовців.
37. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
38. Поняття і види адміністративних правопорушень.
39. Найпоширеніші види адміністративних правопорушень серед неповнолітніх.
40. Види адміністративних стягнень.
41. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення.
42. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.
43. Загальні характеристики фінансового права як галузі національного права України.
44. Система фінансового права України.
45. Основи бюджетного права України.

46. Правові засади бюджетного процесу в Україні.
47. Основи правового регулювання державних доходів в Україні.
48. Правові основи податкових відносин. Податкове право.
49. Види та класифікація обов'язкових платежів.
50. Правові основи здійснення бюджетних видатків.
51. Фінансово-правові основи банківської діяльності в Україні.
52. Функції Національного банку України.
53. Цивільне право як галузь права.
54. Учасники цивільних відносин.
55. Фізичні особи: правоздатність, дієздатність.
56. Юридичні особи: поняття, види.
57. Поняття, предмет, система і джерела сімейного права України.
58. Порядок і умови укладення шлюбу.
59. Шлюбний договір.
60. Припинення шлюбу, визнання шлюбу недійсним.
61. Правовідносини між подружжям, між батьками і дітьми в сім'ї.
62. Встановлення опіки та піклування. Усиновлення дитини. Патронат над дітьми.
63. Права та обов'язки інших членів сім'ї.
64. Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства.
65. Трудове право як галузь вітчизняного права.
66. Трудовий договір: поняття, види.
67. Поняття та види робочого часу.
68. Час відпочинку: поняття та види. Святкові та неробочі дні.
69. Оплата праці.
70. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати.
71. Відповідальність за трудовим правом.
72. Охорона праці на виробництві.
73. Соціальне партнерство за трудовим правом.
74. Трудові спори: причини виникнення та порядок вирішення.
75. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.
76. Поняття кримінального права.
77. Кримінальний кодекс України: його загальна характеристика.
78. Поняття і підстава кримінальної відповідальності.
79. Поняття, ознаки, види та стадії злочину.
80. Поняття і форми вини.

3.3 Правила оскарження оцінки

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів вищої освіти ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 35/2020) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf) дозволяє уникнути конфліктів під час оскарження здобувачами вищої освіти результатів підсумкового контролю.

4

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>), здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою освітнього компоненту. Регламентовано порядок ліквідування академічної заборгованості (наказ ректора ХНМУ від 26.12.2019 р. № 533) та Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 36/20) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf). Важливо дотримуватися Кодексу корпоративної етики ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/golovna/pro-nas/kodeks-korporatyvnoyi-etyky/>). ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми й види діяльності, що надаються здобувачам вищої освіти або співробітникам ХНМУ, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість в опануванні освітнього компонента. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

5

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Успішне опанування освітнього компонента вимагає дотримання засад академічної доброчесності. Відповідно до ст.42 Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», враховуючи рекомендації НАЗЯВО (від 29.10.2019 р. протокол № 11) в ХНМУ запроваджено систему розвитку академічної доброчесності, основні положення якої розміщено на сайті ЗВО: Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 305) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/kodex_ad.pdf); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf); Положення про Комісію доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf); Положення про порядок перевірки у Харківському національному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2020 р. № 195); Положення про підготовку та захист магістерських робіт студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «магістр» у ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 371) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_magistr.pdf). Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування

мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. ХНМУ підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Загальна теорія права : підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
2. Теорія держави та права : [навчальний посібник] / Власенко В. П. та ін. Київ : 7БЦ, 2021. 250 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
5. Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. Освіти / [Ю.П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. – Вид. 6-те, допов. та перероб. З опорою на законодавство станом на 1 квіт. 2021 р. – Харків: Право, 2021. – 196 с.
6. Барабаш Г.О., Луценко Т.О. Право в державному управлінні: навчальний посібник / Г.О. Барабаш, Т.О. Луценко; за заг. ред. к.ю.н., доцента Г.О. Барабаша та Т.О. Луценко. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 74 с.
7. Дякович М. М. Сімейне право України: навч. посіб. / М. М. Дякович. – Харків: ЕКУС, 2022. – 416 с.
8. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с.
9. Іванов Ю. Ф. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України. Київ: Алерта, 2020. 788 с.
10. Івановська А. М. Конституційний контроль в системі державного контролю: монографія / А. М. Івановська; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, Навч.-наук. лаб. дослідж. Проблем публ. адміністрування та децентралізації влади; Хмельниц. ун-т упр. та права ім. Леоніда Юзькова. – Харків: Право, 2021. – 486 с.
11. Ковалів, Мирослав Володимирович. Фінансове право України: навчальний посібник / [М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський]. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.
12. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / [Т.М. Слінько, І.І. Дахова, Л.І. Летнянчин та ін.] – Вид. 7-ме, перероб. та допов. – Харків: Право, 2022. – 372 с.
13. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією

М.І. Козюбра / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. - К.: Ваіте, 2021. – 528 с.

14. Конституційне право: підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер; ОБСС. - Київ: ВАІТЕ, 2021. - 528 с.

15. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник // за заг. ред, професора В. М. Трубникова, Харків – 2015 – 422с.

16. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.]; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 428 с.

17. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

18. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П. Чернівці, 2022. 182с.

19. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення: навч. посіб.- Львів: ЛьвДУВС, 2020.- 536 с.

20. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування: навч. посіб. / Укладачі: О. В. Надьон, І. М. Хмиров, Т. О. Луценко. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 175 с.

21. Податкове право України: підручник / [О. О. Головашевич, А. М. Котенко, Є. М. Смичок та ін.]; за ред. М. П. Кучерявенка, Н. А. Маринів. – Харків: Право, 2019. – 440 с.

22. Правознавство // за заг. ред. д.ю.н. Крестовської Н. М., к.ю.н. Кулініч О. О., к.ю.н. Романадзе Л. Д., підручник. – Одеса: Атлант, 2015. – 554 с.

23. Радченко О. В. Виконавча гілка влади в системі державного управління України [Навчальний посібник]. / О. В. Радченко, голова ред.кол.; автори-упорядники: М. М. Іжа, С. Є. Саханенко, Н. В. Піроженко, С. Г. Давтян, О. В. Радченко. – Х.: Пром-Арт; К: ВАДНДУ, 2015. – 264 с.

24. Сімейне право: підручник / за заг. ред. В. А. Кройтора та В. Ю. Євко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2016. – 512 с. / С. Б. Булеца // Право і Безпека.

25. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практичний посібник / за заг. ред. М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2022. 352 с.

26. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К.: НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.

27. Тертишник В. М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Київ: Алерта, 2022. 430 с.

28. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

29. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією

М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.

30. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. – 376 с.

31. Трудові правовідносини в період воєнного стану в Україні. — К.: ВД «Професіонал», 2022. — 422 с.

32. Тютюгін В. І. Кримінальне право України. Загальна частина: посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В. І. Тютюгін, О. Д. Комаров, М. А. Рубашенко; відп. ред. В. І. Тютюгін. – 4-те вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2021. – 238 с.

33. Унікальний посібник з кримінального права України: науково-практичне видання // за заг. ред В. М. Киричко, - Право, 2015. – 1080 с.

34. Фінансове право України: навч. посібник (у схемах, таблицях та коментарях) / К. А. Гурковська, О. Б. Мороз, Ю. С. Назар, Л. М. Сукмановська. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 308 с.

35. Фінансове право: підручник / Міжнар. гуманітар. ун-т, 2-ге вид., перероб. та доп. (Іванський А. Й.) - Київ: Юрінком Інтер, рік 2022. - 484 с.

36. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. - 304 с.

37. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій: навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. – Харків: ЕКУС, 2022. – 640 с

38. Цивільне право. Альбом схем: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – Вид. 6-те, перероб. – Харків: Право, 2022. – 220 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання 3-є. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.

2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Вид. 4-те. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

3. Адміністративне право: навчальний посібник / [Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. і перероб. Харків: Право, 2021. 196 с.

4. Барабаш Ю.Г., Бориславська О.М., Венгер В.М. Конституційне право: підручник. Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.

5. Дякович М.М. Сімейне право України: навчальний посібник. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.

6. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2015. 392 с.

7. Іванов Ю.Ф. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України. Київ: Алерта, 2020. 788 с.

8. Іванський А.Й. Фінансове право: підручник / 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, рік 2022. 484 с.

9. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина): навчальний посібник. Чернівці, 2021. 304 с.
10. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Проць І.М. та ін. Фінансове право України: навчальний посібник. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.
11. Конституційне право України: навчальний посібник / [Т.М. Слінько, І.І. Дахова, Л.І. Летнянчин та ін.]. Вид. 7-ме, перероб. і допов. Харків: Право, 2022. 372 с.
12. Конституційне право: підручник / за заг. ред. І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2021. 528 с.
13. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Трубникова. Харків, 2015. 422 с.
14. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник / В.І. Тютюгін, О.Д. Комаров, М.А. Рубашенко. 4-те вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2021. 238 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. О.М. Литвинова. Харків, 2020. 428 с.
16. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. В.Я. Конопельського, В.О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.
17. Кримінальне право України. Ч. 1: конспект лекцій. Чернівці, 2022. 182 .
18. Кульчій І.О. Право в публічному управлінні: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 140 с.
19. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. навчальний посібник / у 2 ч. Ч. 1. Вид. 6-те, перероб. Харків: Право, 2022. 220 с.
20. Податкове право України: підручник / за ред. М.П. Кучерявенка, Н.А. Маринів. Харків: Право, 2019. 440 с.
21. Правознавство: підручник / за заг. ред. Н.М. Крестовської, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе. Одеса: Атлант, 2015. 554 с.
22. Сімейне право: підручник / за заг. ред. В.А. Кройтора, В.Ю. Євко. Харків, 2016. 512 с.
23. Теорія держави та права: навчальний посібник / за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
24. Тертишник В.М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Київ: Алерта, 2022. 430 с.
25. Трудове право України: підручник / за заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: ЦУЛ, 2016. 472 с.
26. Трудове право України: підручник / за ред. проф. О.М. Ярошенко. Харків: Вид-во 2022. 376 с.
27. Трудові правовідносини в період воєнного стану в Україні. Київ: Професіонал, 2022. 422 с.
28. Унікальний посібник з кримінального права України: науково-практичне видання / за заг. ред. В.М. Киричко. Право, 2015. 1080 с.
29. Фінансове право України: навчальний посібник / К.А. Гурковська, О.Б. Мороз, Ю.С. Назар, Л.М. Сукмановська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с.
30. Цивільне право (частина особлива). навчальний посібник / за ред. І. Спасиво-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2022. 640 с.

7

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інтернет-платформа для адвокатів, юристів, викладачів права, викладачів у галузі медицини. URL: <https://healthrights.org.ua/>
2. Медичне право: журнал. URL: <http://medicallaw.org.ua/zhurnal-medychne-pravo/zhurnal/>
3. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua>
6. Право України: журнал. URL: <https://www.pravoua.com.ua/ua/>
7. Проєкт Агентства США з міжнародного розвитку «Доступ до правосуддя та правової обізнаності в Україні «Правова країна». URL: <http://pravovakrayina.org.ua/>
8. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

8

ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями та дискримінацією у ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf)

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення здобувачами вищої освіти ХНМУ окремих освітніх компонентів понад обсяг навчального плану (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dysc.pdf)

Положення про визнання результатів неформальної освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv-1.pdf)

Документи щодо поширення інклюзивної освіти в ХНМУ (http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk)